

آشنایی با قرآن

(روخوانی و تجوید)

●
مؤلف:

علیرضا فروغزاده

انتشارات فرهنگ مانا

۱۳۹۵

سرشناسه: فرخندهزاده، علیرضا، ۱۳۵۰-
 عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با قرآن؛ روخوانی و تجوید/ مؤلف علیرضا فرخندهزاده.
 مشخصات نشر: تهران: فرهنگ مانا، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۷۱-۷۵-۰
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: قرآن — آموزش.
 موضوع: قرآن — تجوید — راهنمای آموزشی.
 موضوع: قرآن — قرائت — راهنمای آموزشی.
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۱۳۱۵ ۴۵/۴ BP
 رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۱۰۷
 شماره کتابشناختی: ۴۰۵۰۱۴۰

آشنایی با قرآن (روخوانی و تجوید)

مؤلف: علیرضا فرخندهزاده

صفحه‌آرا: مهدی اسدی

سازنده: محمدرضا چشمه

شمارگان: ۱۳۰۰

نوبت چاپ: اول، ۱۲

ناشر: فرهنگ مانا

چاپ: ثا

لیتوگرافی: شارب

قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۷۱-۷۵-۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی نشر: تهران، خیابان انقلاب، بین ویلا و حافظ، خیابان پورموسی، کوچه بهساد، پلاک ۱، واحد ۱

کد پستی: ۱۵۹۹۶۱۷۷۱ تلفن: ۸۸۹۴۸۸۲۰-۲۱ دورنگار: ۸۹۳۳۶۵۲

فهرست

۹		سخنی با خوانندگان گرامی و مربیان محترم
۱۳		آنچه یک مربی قرآن باید بداند
۱۴		اهمیت آموزش قرآن و مفاهیم دینی در دوران کودکی
۱۶		آداب ده گانه تلاوت قرآن
۲۱		الزامات یک مربی قرآن ، در دو حوزه کلی قابل بررسی است:
۲۱		الف- حوزه علمی
۲۱		ب- حوزه رفتاری
۲۸		نقش تلاوت قرآن و یاد خدا در زندگی روزمره
۲۸		نقش قرآن در زندگی انسان چیست؟
۲۹		قرآن شفا دهنده دردها
۳۰		راهکاری برای زندگی سعادتمندانه
۳۱		یاد خدا باعث بینائی و روشنائی
۳۴		فضیلت تلاوت قرآن
۳۵		فضیلت تلاوت سوره مبارکه انسان
۳۷		چگونه فرزندان خود را قرآنی کنیم؟
۳۸		گفتار قرآنی
۴۰		رفتار قرآنی
۴۳		فصل دوم: تلاوت قرآن
۴۵		آداب تلاوت قرآن
۴۶		آیات سجده دار

۴۶	آداب سجده تلاوت
۴۶	انواع قرائت
۵۲	سبک های رایج حفظ قرآن
۵۳	سبک حفظ موضوعی
۵۳	روش های مرور حفظ قرآن
۵۶	روش حفظ پنج مرحله ای قرآن کریم
۵۷	سن مناسب برای شروع حفظ
۵۸	از کودک به آموزش قرآن
۵۸	نود؟ چه زمانی آماده فراگیری حفظ قرآن است؟
۶۱	فصل سوم: آموزش تجوید قرآن کریم
۶۴	تجوید چیست؟
۶۵	تجوید چیست؟ پایدار تجوید چیست؟
۶۷	تدوین کدام علم تجوید
۶۷	تجوید سه قسمت کلی دارد:
۶۸	صداهای
۶۸	کشیده شدن صداهای کوتاه
۶۹	کوتاه شدن صداهای کشیده
۷۰	علامتها
۷۰	قاعده اول
۷۰	قاعده دوم
۷۱	قاعده سوم
۷۱	قاعده چهارم
۷۲	قاعده پنجم
۷۲	اشباع
۷۳	قاعده ششم
۷۳	التقاء ساکنین
۷۴	- مد
۷۵	رموز غیر وقف
۷۶	دندانها
۷۷	مخارج حروف
۷۷	قسمت اول
۷۸	قسمت دوم
۸۰	قسمت سوم
۸۰	قسمت چهارم
۸۲	بخش دهم
۸۲	در بیان صفات ذاتی حروف

۸۴	بخش یازدهم
۸۴	صفات عارضی حروف
۸۴	همزه وصل و همزه قطع
۸۵	چگونگی خواندن همزه وصل در ابتدای کلمه ها
۸۷	جلسه دوم تجوید
۸۷	آموزش حروف حلقی
۹۰	آموزش تجوید قسمت ۲
۹۲	آموزش تجوید ۳
۹۲	یوه تا ۱۰ حرف زبان عربی
۹۵	آموزش تجوید درس ۴
۹۵	احکام تنوین و کسره اکنه
۹۸	آموزش تجوید ۵
۹۸	علامت وقف
۱۰۰	آموزش تجوید ۶
۱۰۰	تفخیم و ترقیق «ر»
۱۰۳	آموزش تجوید ۷
۱۰۳	تلفیظ و ترقیق «ل»
۱۰۴	آموزش تجوید ۸
۱۰۴	صفات حروف
۱۰۶	آموزش تجوید ۹
۱۰۶	نحوه ابتداء به همزه وصل
۱۰۸	آموزش تجوید ۱۱
۱۰۸	تلفیظ و ترقیق حرف «ل»
۱۱۰	جلسه ۱۲
۱۱۰	تفخیم
۱۱۳	منابع

محرم با خوانندگان گرامی و مربیان محترم

امروزه از آموزش و تالیف به عنوان یک رویداد فرهنگی آن هم از نوع پیچیده یاد می شود. آموزش و یادگیری در بستری از فرهنگ و فعالیت فرهنگی اتفاق می افتد. نتیجه ای هم که ارائه می کند، خود یک رویداد فرهنگی است. با کمی دقت در اطراف خود به این مساله پی می بریم که بسیاری از رفتارها و سوء رفتارهای فردی و اجتماعی ریشه در فرهنگ آموزش دارد. به عنوان مثال همه ما نماز می خوانیم زیرا همان وقتی که نماز بیش نبودیم مادر و پدر خود را بر سجاده نماز دیدیم و یا چشم پدر دیدیم و آنها را سر سفده سحری دیدیم در حالی که رادیو دعای سحر پخش میکرد. اما چند بار پدر و مادرمان را مشغول خواندن قرآن دیدیم؟ و بچه های ما پدر و مادر و معلم خود را مشغول تلاوت و توجه به قرآن دیدند؟ این مساله فقط به حوزه علوم انسانی مربوط نمی شود بلکه سایر حوزه های معرفتی از جمله تجربی و ریاضی و... در تقابل با چنین فرهنگی اتفاق می افتد. پاسخ به این سوال که آیا علوم محض هم وجود دارند و یا خیر؟ از مسائلی است

که امروزه کم و بیش در مجامع علمی و دینی کشورهای اسلامی مطرح است. بی سبب نیست که بسیاری از فعالیت های آموزشی آن چنان که باید مؤثر و کارآمد نیستند. زیرا در کشور ما هنوز قبول این باور که امر آموزش یک رخ داد فرهنگی است، که نه به یکباره بلکه در طول زمان شکل گرفته و شبکه محکمی از باورها و پیش فرض ها را تشکیل می دهد، چندان مورد قبول و توجه واقع نشده است. یکی از دلایل کندی تولید علم در کشورهای در حال توسعه، ضعف و کندی آموزش و پرورش آشکار، نسبت به آموزش و پرورش، بنظر می آید. همین مساله « شکاف آموزشی » عمیقی را در پی داشته و دارد؛ در حال حاضر این شکاف آموزشی در گسترش فعالیت های مختلف قای کشورهای اعم از آموزش های عمومی قرآن و فعالیت های فوق برنامه تخصصی قرآنی به وضوح دیده می شود. البته دلایل آن ریشه در نگاه های تک بعدی و برنامه ریزی ها و عملکردهای سطحی و سطحباز گذشته دارد. هنوز بسیاری از فعالان قرآنی، آموزش را صرفاً انتقال یک سری اطلاعات، قواعد و برخی مهارت های قرآنی به فراگیران تلقی می کنند و حتی در برابر روش ها و متد جدید آموزشی از خود عکس العمل منفی نشان می دهند...

از اصول اساسی سند چشم انداز کشور، توجه جدی به « تولید علم » است... با کمال تأسف باید گفت: هنوز هم، به جای توجه و استقبال از افکار خلاق، این افراد هستند که در عرصه های مختلف فعالیت های قرآنی صاحب قدرت و نام هستند و پذیرش این مساله که از راه های بهتر و ساده تر و در زمان کمتر نیز می توان به اهداف رسید؛ و یا اینکه هدف های تعریف شده با انتظارات جامعه نسبت مناسب تری می تواند داشته باشد پس باید به

ناچار تغییرات نسبی و در مواردی تغییرات کلی اعمال بشود... برای عده ای چندان خوشایند نیست، بدیهی است در بستر چنین شکاف آموزشی، تولید علم رشد چندان نخواهد داشت و عواقب این روند نیز چیزی جز تعصبات غلط و تهجرگرایی از سویی و کنار کشیدن افراد خوش ذوق و دلسوز از مشارکت فعال در چنین حوزه هایی از سویی دیگر، نخواهد بود. به نظر می رسد متولیان امور فرهنگی و قرآنی کشور نیز به این نتیجه رسیده اند که به جای تثبیت وضعیت فاسی، باید به استقبال تغییر بروند. زمان آن فرا رسیده است تا با تأمل در شیوه های کهن، از روش های آموزش سنتی پلی به شیوه های نوین زده و با توجه جدی به فرهنگ آموزش، شکاف آموزشی را پر کنند. تجربه ثابت کرده که هرگاه تغییرات به صورت نسبی و به مرور انجام نشود، در دراز مدت اصل مسأله و حتی بخشی از جامعه را در بحرانی می کند. رهنمودهای مقام معظم رهبری در سال های اخیر به تنهایی خودگویای این مدعا است و زمینه مناسب را برای این گونه تغییرات فراهم کرده است... با توجه به آنچه گفته شد توجه خاصی به «فرهنگ آموزش قرآن» به عنوان یک نگاه جدید با هدف آسیب شناسی و نقد و بررسی فعالیت های آموزشی، پژوهشی و تربیتی قرآنی کشور ضروری می نماید. با توجه به نگاه فرهنگی به مقوله آموزش قرآن، می توان به نقد ساختارهای موجود، اصلاح محتوای آموزشی و ارائه تصویر مناسب الگوهای برتر پرداخت... در چنین نگاهی دیگر تنها معلمان و دروس دینی و قرآن متکفل امر خطیر تعلیم و تربیت اسلامی و قرآنی که مد نظر امام راحل بود، نیستند. بلکه همه دروس و همه معلمان و دبیران اعم از ریاضی، علوم تجربی، حرفه و فن، زیست شناسی و فیزیک و شیمی و... در حد خود در این زمینه دارای سهم و وظیفه هستند... رویکرد فرهنگ آموزش

یک رویکرد جدید نیست بلکه قرآن کریم نیز چنین رویکردی دارد. راز جاودانگی قرآن نیز همین نگاه فرهنگ آموزشی است. به عنوان مثال قرآن کریم در آیات ۴۸-۴۹ و ۵۰ سوره مبارکه روم، در زمانی که مراحل تشکیل ابر و بارش باران را به زیبایی بیان می کند نتیجه ای که می گیرد بیان یک نکته تربیتی و اعتقادی است. «م چون بحث معاد است... و یا در سیره پیامبر (ص) و ائمه هدی عیهم السلام می خوانیم که روزی که پیامبر به دلیل این که خود خدایت را فراموش نکرده بود از نصیحت کودکی که مادرش از او خواسته تا بدو فرزندش بگوید تا خرما نخورد خودداری می کند... و یا امام صادق (ع) فرمود: کونوا دعاة الناس بغير السنتکم» (مردم را با اعمال خوب خود به اسلام دعوت کنید) ... این جمله امام راحل و عظیم اشان انقلاب نیز می تواند به عنوان شعار آموزش و پرورش جمهوری اسلامی قرار گیرد که: «بچه های ما باید تربیت قرآنی بشوند»..

علیرضا فرخندهزاده ۱۳۹۳